

Marti Martorell

El pas del cinema mut al cinema sonor va suposar una prova insuperable per a molts dels directors que s'havien format en la primera època del cinema: la raó principal va ser no saber integrar els diàlegs i tota la resta d'informació sonora en el procés de realització de la pel·lícula. Fins i tot alguns directors miraren de reüll aquella innovació i tan sols rodaren pel·lícules sonores com si ho fessin de passada, com és el cas de Charles Chaplin. Per contra, el prestigi que havia anat guanyant Raoul Walsh com a director durant l'època del cinema mut encara va prendre més força en començar a fer pel·lícules sonores. Una de les causes principals d'aquest prestigi és que Raoul Walsh sí que va saber què fer i integrar els diàlegs i altres elements sonors en les pel·lícules; és a dir, els diàlegs no contenen la trama, no fan evolucionar la pel·lícula, sinó que són simplement un suport més de tota l'obra; és a dir, Walsh evita de totes totes fer teatre filmat, perquè són ben diferents les concepcions que de l'espai i muntatge tenen el cinema i el teatre i, per tant, els diàlegs també són utilitzats de manera diferent.

Va fer un total de quaranta-cinc pel·lícules sonores i són tres els gèneres que tot d'una s'associen a la major part de tota aquesta obra: «western»; cinema d'aventures i cinema negre.

Com a «westerns», cal destacar-ne: *They Died with Their Boots On* (*Murieron con las botas puestas*, 1941) *Colorado Territory*¹ (*Juntos hasta la muerte*, 1949); *Distant Drums* (*Tambores lejanos*, 1951); *The Lawless Breed* (*Historia de un condenado*, 1953); *The Tall Men* (*Els implacables*, 1955) i *A Distant Trumpet* (*Una trompeta lejana*, 1964).

Quant al cinema d'aventures, s'han d'esmentar: *Captain Horatio Hornblower* (*El hidalgo de los mares*, 1951); *The World in His Arms* (*El mundo en sus manos*, 1952) i *Blackbe-*

ard the Pirate (*El pirata Barbanegra*, 1952).

Dins el gènere negre, es poden trobar aquestes grans aportacions: *The Roaring Twenties* (*Els violents anys vint*, 1939); *They Drive by Night* (*La pasión ciega*, 1940); *High Sierra* (*El último refugio*, 1941) i *White Heat* (*Al rojo vivo*, 1949).

Quins són els trets que caracteritzen les pel·lícules de Raoul Walsh? Quan es veuen les pel·lícules de Walsh sembla que simplement és un director d'acció, amb molts de moviments de càmera ràpids i sense gaire temps dedicat a la introspecció psicològica dels personatges... Ara, en mirar² qualsevol pel·lícula d'aquest director, es descobreix tota una concepció del món en què l'home no és res més que una jugueta en mans del destí que ja té marcat. No obstant això, tots els seus personatges no es resignen mai i sempre hi ha una rebel·lió contra el que és inevitable. «Sempre cap endavant!» és el *leitmotiv*, l'actitud vital que mantenen Custer a *They Died with Their Boots On*; Roy Earle a *High Sierra* i Cody Jarret a *White Heat*. Custer (Errol Flynn) sap que la lluita contra els indis és injusta, que ells tenen la raó, però l'obediència militar és la criada de la moira que fa complir el destí. Roy Earle (Humphrey Bogart) fuig cap a la muntanya perseguit per dotzenes de policies i segurament sap que no hi ha res a fer, però només mor quan baixa la guàrdia en sentir que la seva estimada és a prop d'on ell s'ha amagat. Cody Jarret (James Cagney) se suïcida quan sap que irònicament ja és a la meta que sa mare sempre li havia dit que podia assolir: el cim del món, simbolitzat ara per un dipòsit de gas inflamable envoltat per policies que esperen dur-lo a la presó per després fer-lo matar la cadira elèctrica.

A més, tampoc no són personatges plans, tots ells, encara que siguin delinqüents, sempre trobaran una ocasió per demostrar que són les circumstàncies les que els fan dolents,

no el fet de ser com són: Roy Earle, amb fama ben merescuda de violent, s'emociona en sortir de la presó i anar a un parc per sentir una altra vegada que l'herba li toca els peus o quan passa per davant de la granja on va créixer i era tan feliç. També Roy Earle és capaç de fer un acte de bona voluntat i paga una operació perquè una jove amb una cama més llarga que l'altra pugui caminar bé, simplement per amor. Cody Jarret cerca sempre estar devora sa mare perquè ella és la persona que sap tranquil·litzar-lo i, quan li fan saber que l'han morta, embogeix.

De fet, Raoul Walsh va alimentar una imatge d'ell mateix que, al cap i a la fi, no es corresponia gaire amb la realitat. En acabar de llegir la seva autobiografia, el lector s'ho ha passat molt bé, però se'n duu la impressió que Walsh simplement viatjava molt i que s'engatava molt més. Però darrere aquesta imatge «alegre», n'hi ha una altra que solia amagar no se sap ben bé per què: Gregory Peck contava a una entrevista que, durant el rodatge de *Captain Horatio Hornblower*, va entrar inesperadament dins la cambra de Walsh i que el director va fer tots els possibles perquè no veiés que llegia *Le rouge et le noir* de l'escriptor Stendhal. Per damunt de la imatge de begut i aventurer, hi ha, doncs, tota una personalitat amagada que cal rastrejar-la meticulosament per no caure en falses imprecisions.

¹ Remake de *High Sierra*, tema ja tractat al segon article d'aquesta sèrie.

² mirar v 3 2 tr fig Observar amb la ment, per jutjar, considerar. *Gran Enciclopèdia Catalana*.

Raoul Walsh durant molt de temps ha estat foragitat de les llistes de grans directors de cinema, com ara John Ford o Howard Hawks. No ha estat fins ara que comença a haver-hi un intent de «recuperar-lo»...

Pel motiu tot just ara acabat d'exposar o perquè, en principi, les seves pel·lícules no són més que històries ben contades amb molta d'acció, Raoul Walsh durant molt de temps ha estat foragitat de les llistes de grans directors de cinema, com ara John Ford o Howard Hawks. No ha estat fins ara que comença a haver-hi un intent de «recuperar-lo», com és el cicle retrospectiu de tres mesos (maig, juny i juliol) que ha programat la Filmoteca Nacional espanyola i que fa conjuntament amb la Cinemateca Portuguesa. Alhora, la Cinémathèque française, l'Institut Lumière de Lyon i la Cinémathèque Suisse de Lausana també es fan ressò de l'obra de Raoul Walsh.

Cal acabar aquest seguit d'articles amb la reproducció d'unes reflexions que feia Raoul Walsh sobre el cinema produït a Hollywood els primers anys setanta, comparant-les amb la seva pròpia producció. Trenta anys

més tard aquestes paraules no han perdut gens de vigència i segur que encara en tenen més:

«Estic convençut que la decadència de Hollywood no està causada per la senilitat. Per contra, és una recaiguda (temporal, vull creure-ho així) en la immaduresa de l'adolescència. [...] Els inadaptats pervocació pul·lulen per la indústria i no tan sols minen l'or, sinó també les muntanyes de brossa. El seu producte pestilent ha desencantat milions de clients que tornaran només quan puguin veure bones pel·lícules.

«Crec que aquests records demostren que he filmat una bona part d'assassinats, violacions i incendis. Però, quina diferència entre aquests elements i el sadisme, la sodomia i l'escatologia! Els meus bruts creguts no dubtaven mai si eren o no mascles. L'amant viril no tenia necessitat de despullar-se per demostrar que era un home, ni tan sols es treia el capell.

»[...] D'altra banda, en aquesta afirmació per ventura hi ha tot una faceta nova de l'humor que s'ha de descobrir o, més aviat, tornar a descobrir. Pels antiherois de *What Price Glory* (*El precio de la gloria*) i altres pel·lícules d'aquell gènere el sexe era divertit.

Fa vint-i-cinc segles, Aristòfanes va ensenyar-nos a riure'ns del sexe i els francesos varen fer de l'*amour* frustrat una indústria nacional. No obstant això, els nostres neòfits contemplen amb freqüència excessiva el sexe com una cosa molt fosca.

La meua única queixa és l'infantilisme disfressat de sofisticació. És la meua esperança, fins a cert punt optimisme, que una nova generació de realitzadors cinematogràfics superarà aquesta preocupació i aprendrà l'abecé de l'espectacle, que és la base d'aquest estrany producte de consum, l'art.»³

FILMOGRAFIA COM A DIRECTOR

Quan la pel·lícula s'ha projectat en versió catalana o castellana, se n'indica el nom entre parèntesis. Les dues fonts contrastades entre si per establir aquesta filmografia han estat:

1. Tavernier, Bertrand; Coursodon, Jean-Pierre. *50 años de cine norteamericano*. Madrid: Akal, 1997, tom 2, pàg. 1075-1088
2. *The Internet Movie Database Ltd*. Adreça electrònica: <<http://www.imdb.com>>.

PEL·LÍCULES MUDES

1912: *Life of Villa*.

1914: *The Life of General Villa*.

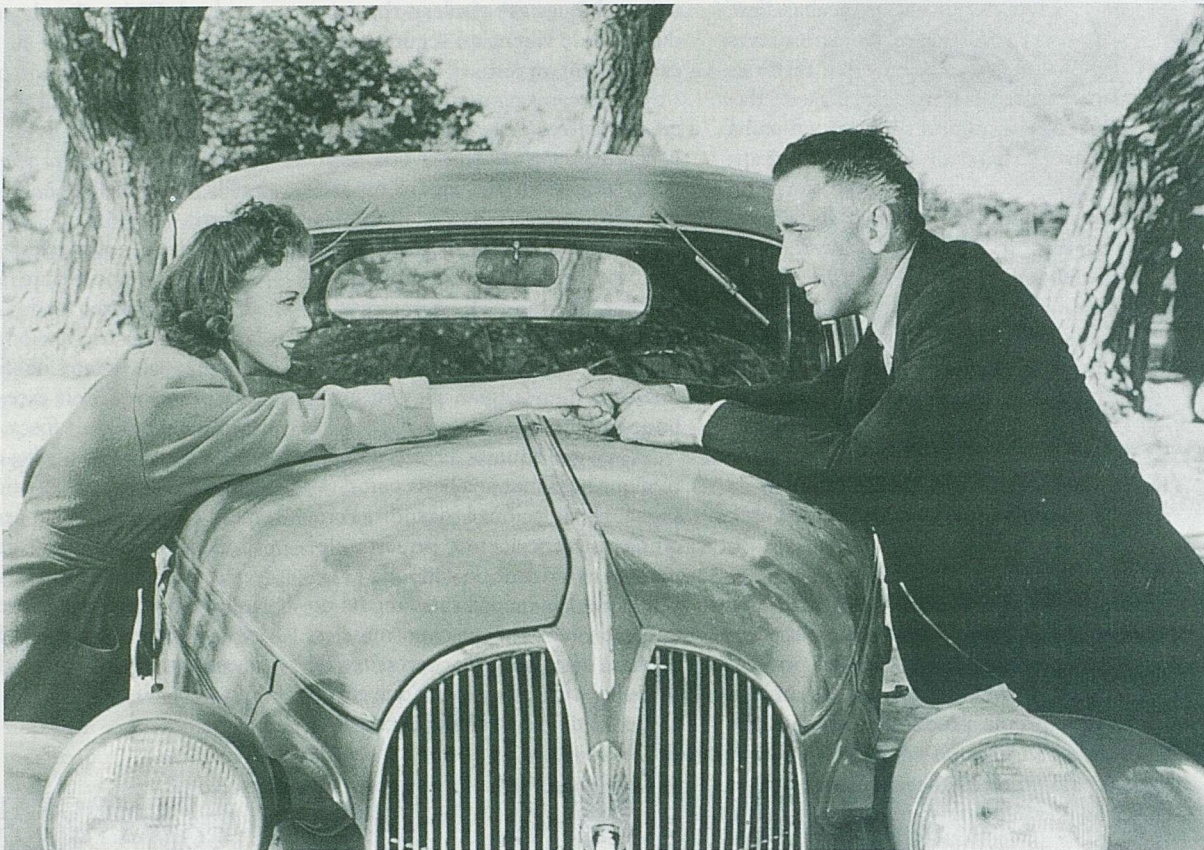
1915: *Carmen*; *The Regeneration*; *The Death Dice* i *The Fencing Master*.

³ Text adaptat de la traducció al castellà de les memòries de Raoul Walsh: *La vida de un hombre. La edad de oro de Hollywood*. Barcelona: Grijalbo, 1982, pàg. 411-412.

Walsh evita de totes totes fer teatre filmat, perquè són ben diferents les concepcions que de l'espai i muntatge tenen el cinema i el teatre i, per tant, els diàlegs també són utilitzats de manera diferent.

- 1916: *Pillars of Society*; *Blue Blood and Red* i *The Serpent*.
 1917: *The Conqueror*; *Betrayed*; *The Honor System*; *The Innocent Sinner*; *The Pride of New York*; *The Silent Lie* i *This is the Life*.
 1918: *Every Mother's Son*; *On the Jump*; *I'll Say So*; *The Prussian Cur* i *The Woman and the Law*.
 1919: *Evangeline* i *Should a Husband Forgive?*
 1920: *From Now On*; *The Deep Purple* i *The Strongest*.
 1921: *The Oath* i *Serenade*.
 1922: *Kindred of the Dust*.
 1923: *Rosita* (no acreditat) i *Lost and Found on a South Sea Island*.
 1924: *The Thief of Bagdad* (El ladrón de Bagdad).
 1925: *The Spaniard*; *East of Suez* (La dama de oriente) i *The Wanderer* (El hijo pródigo).
 1926: *What Price Glory* (El precio de la gloria); *The Lady of the Harem* (La dama del Harén) i *The Lucky Lady* (Amor afortunado).
 1927: *The Loves of Carmen* (Los amo-

res de Carmen) i *The Monkey Talks* (Habla el mono).

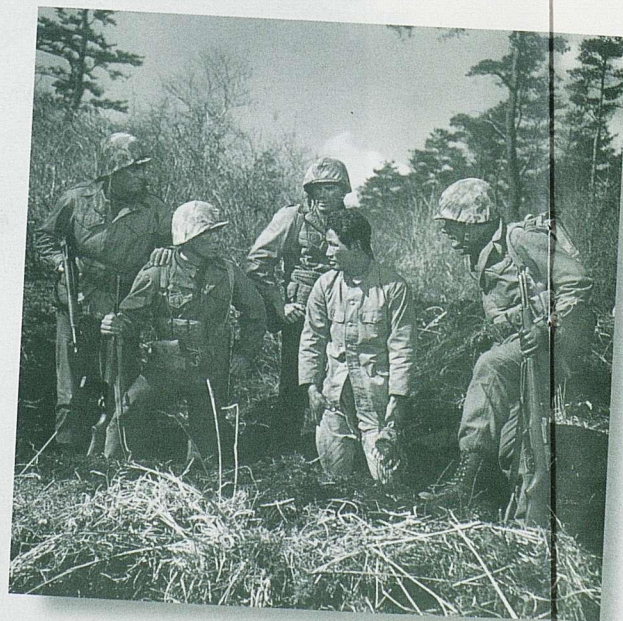
- 1928: *The Red Dance*; *Me, Gangster* i *Sadie Thompson* (La frágil voluntad).

to) i *Under Pressure* (Bajo presión).
 1936: *Big Brown Eyes*; *Klondike Annie* i *Spendthrift*.

1937: *Hitting a New High* (La diosa de la selva); *Artists & Models* (Cómicos en París); *You're in the Army Now* i

PEL·LÍCULES SONORES

- 1929: *Hot for Paris* (Un marido afortunado); *In Old Arizona* (En el viejo Arizona) i *The Cock-Eyed Word* (El mundo al revés).
 1930: *Women of All Nations* i *The Big Trail* (La gran jornada).
 1931: *The Yellow Ticket* (El carnet amarillo) i *The Man Who Came Back*.
 1932: *Me and My Gal* (Mi chica y yo) i *Wild Girl* (El beso redentor).
 1933: *Going Hollywood* (Amores en Hollywood); *The Bowery* (El arrabal) i *Sailor's Luck* (Suerte de marino).
 1935: *Baby Face Harrington*; *Every Night at Eight* (A las 8 en pun-

Ara, en mirar qualsevol pel·lícula d'aquest director, es descobreix tota una concepció del món en què l'home no és res més que una jogueta en mans del destí que ja té marcat.

When Thief Meets Thief (Cuando el ladrón encuentra al ladrón).

1938: *College Swing*.

1939: *The Roaring Twenties* (Els violents anys vint) i *St. Louis Blues*.

1940: *Dark Command* (Comando siniestro) i *They Drive by Night* (La pasión ciega).

1941: *They Died with Their Boots On* (Murieron con las botas puestas); *High Sierra* (El último refugio); *Manpower* i *The Strawberry Blonde*.

1942: *Gentleman Jim* i *Desperate Journey*.

1943: *Action in the North Atlantic* (no acreditat); *Background to Danger* i *Northern Pursuit*.

1944: *Uncertain Glory*.

1945: *The Horn Blows at Midnight*; *Objective, Burma!* (Objetivo: Birmania); *Salty O'Rourke* (Fuera de la ley) i *San Antonio* (no acreditat).

1946: *The Man I Love* (El hombre que yo quiero).

1947: *Cheyenne* i *Pursued* (Su única salida).

1948: *Silver River* (Río de plata); *Fighter Squadron* i *One Sunday Afternoon*.

1949: *Colorado Territory* (Juntos hasta la muerte) i *White Heat* (Al rojo vivo).

1950: *Montana* (no acreditat).

1951: *Distant Drums* (Tambores lejanos); *Captain Horatio Hornblower* (El hidalgo de los mares); *Along the Great Divide* (Camino de la horca) i *The Enforcer* (no acreditat).

1952: *Blackbeard the Pirate* (El pirata Barbanegra); *Glory Alley* i *The World in His Arms* (El mundo en sus manos).

1953: *A Lion Is in the Streets*; *Gun Fury* (Fiebre de venganza); *The Lawless Breed* (Historia de un condenado) i *Sea Devils* (Los gavilanes del Estrecho).

1954: *Saskatchewan* (Rebelión en el fuerte).

1955: *Battle Cry* (Más allá de las lágrimas) i *The Tall Men* (Els implacables).

1956: *The Revolt of Mamie Stover* i *The King and Four Queens* (Un rey para cuatro reinas).

1957: *Band of Angels* (La esclava libre).

1958: *The Naked and the Dead* i *The Sheriff of Fractured Jaw* (La rubia y el sheriff).

1959: *A Private's Affair* (Negocios del corazón).

1960: *Esther and the King*.

1961: *Marines, Let's Go*.

1964: *A Distant Trumpet* (Una trompeta lejana). ■

